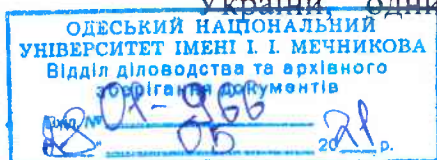

До спеціалізованої вченої ради ДФ 41.051.010
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова
65058, м. Одеса, вул. Французький бульвар, 24/26

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Геби Ганни Ігорівни на тему:
«Дезінтеграційні процеси в ЄС: політичні та безпекові виміри»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 052 «Політологія»

Дисертаційне дослідження присвячене визначенню впливу ключових чинників на дезінтеграційні процеси та оцінці потенціалу і ступеню резистентної спроможності ЄС консервувати власні інтеграційні властивості з урахуванням політичних та безпекових ризиків. Актуальність теми дослідження обґрунтована існуванням та загостренням внутрішніх і зовнішніх викликів та загроз розвитку європейської інтеграції, серед яких все зростаюча нерівномірність розвитку різних країн та регіонів Європейського Союзу, різке погіршення соціально-економічної ситуації на тлі коронавірусної пандемії, міграційна криза, впевнене зростання популярності партій євроскептиків у різних європейських країнах тощо. Зазначені явища ставлять під питання майбутнє євроінтеграції і роблять актуальним дослідження протилежного процесу – дезінтеграційних процесів в ЄС, а також визначення потенціалу та ступеню резистентної спроможності ЄС консервувати інтеграційні властивості. Автор дисертаційного дослідження намагається здійснити це дослідження через вивчення внутрішніх та зовнішніх чинників, що мають вплив на дезінтеграційні процеси, з'ясування сутності та можливих наслідків дезінтеграційних процесів у Євросоюзі для його сталого політичного розвитку, внутрішньої та зовнішньої безпеки ЄС в цілому і окремих його членів зокрема. Дослідження зазначених питань є актуальним, зокрема, для України, одним з пріоритетних завдань зовнішньої політики якої є

забезпечення інтеграції нашої держави в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в Євросоюзі, у зв'язку із чим важливо розуміти характер міждержавних відносин європейської спільноти та можливі сценарії подальшого розвитку європейської інтеграції.

Наукова новизна дослідження полягає у проведенні комплексного наукового аналізу причин, наслідків та імовірних майбутніх перспектив європейської дезінтеграції як процесу, що є протилежним євроінтеграції, а також у проведенні комплексного компаративного аналізу позицій єврооптимістів та євроскептиків щодо питання перспектив розвитку європейської інтеграції. Автор уточнює також особливості взаємного трактування понять «дезінтеграції» та «євроінтеграції» як водночас протилежних та взаємопов'язаних. Автор аналізує сучасний стан європейської інтеграції та намагається оцінити її майбутній розвиток, приділяючи особливу увагу основним, на думку автора, внутрішньо- та зовнішньополітичним чинникам, які впливають на європейські дезінтеграційні процеси. Особливої уваги автор приділяє кейсу Брекзиту, який, на думку автора, виступає причинно-наслідковим елементом дезінтеграції.

Дисертаційне дослідження характеризується високим ступенем обґрунтованості наукових положень і висновків, достовірність яких забезпечується ґрунтовним аналізом теоретичної та документальної джерельної бази з проблематики дисертації та застосуванням комплексу релевантних методів дослідження, що свідчить про високий теоретичний і методологічний рівень підготовки дисертації. Автором опрацьовано значний масив наукових джерел, об'єктивно проаналізовані погляди вітчизняних та зарубіжних авторів, проведено комплексний компаративний аналіз позицій єврооптимістів та євроскептиків щодо питання перспектив розвитку європейської інтеграції.

Практичне значення дисертаційної роботи обумовлене актуальністю та науковою новизною досліджуваної проблематики. Одержані результати

можуть стати у нагоді дипломатам та політикам для розуміння природи дезінтеграційних процесів та чинників, що на них впливають, а також прогнозування можливих наслідків дезінтеграційних процесів у Європейському Союзі і визначення їх ймовірності. Висновки дисертації можуть бути використані при розробці зовнішньополітичного курсу України, оскільки для нашої держави європейська інтеграція на сьогодні є основним пріоритетом зовнішньої політики. Одержані результати та висновки дослідження можливо використати у науково-дослідницькій сфері, оскільки здобутки автора залишають простір для подальшої наукової розробки. Крім того, одержані результати дисертаційного дослідження можуть також використовуватися для розробки й викладання спеціальних навчальних курсів.

Основні ідеї дисертаційного дослідження висвітлено у достатній кількості публікацій загальною кількістю 7, з яких 4 статті у фахових виданнях України категорії «Б», 1 стаття у зарубіжному періодичному науковому виданні (Чеська Республіка), 2 тези доповідей в збірниках матеріалів конференцій. Аналіз опублікованих праць дозволяє відзначити, що встановлені вимоги щодо кількості, обсягу та змісту друкованих праць повністю дотримані. Зміст опублікованих праць достатньо повно відображає основні положення дисертації.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам показала, що дисертація оформлена у відповідності до встановлених вимог, структура дисертації має логічну побудову, сприяє розкриттю теми дослідження та виконанню поставлених завдань, зміст дисертації відповідає поставленим завданням, а результати і висновки дослідження дозволили досягнути поставленої мети. Порухень академічної доброчесності не виявлено. При використанні ідей, розробок, тверджень та інших відомостей, що належать іншим авторам, подано посилання на відповідні джерела.

В цілому оцінюючи позитивно науковий рівень дисертаційного дослідження Г.І.Геби слід зазначити деякі дискусійні положення та зауваження, що потребують подальшого обговорення:

по-перше, на нашу думку варто більш детально проаналізувати еволюцію політики США у напрямку підтримки та стримування європейської інтеграції у залежності від приходу до влади тієї чи іншої американської адміністрації;

по-друге, потребує додаткового обґрунтування поєднання автором дисертації в переліку головних зовнішніх чинників, що позначаються на дезінтеграційних процесах ЄС, таких різнотипних факторів, як політика США, РФ та міграційних процесів.

по-третє, на наш погляд дисертація лише б виграла, якщо б автор приділив увагу типології чинників дезінтеграційних процесів, хоча б в сфері безпеки та політики, як то заявлено у темі роботи, а також попередньо оцінив найбільш впливові серед них. Наприклад, у вигляді додаткових кандидатів на думку спадають організована злочинність, діяльність ТНК, міжнародний тероризм та інформаційно-цифрові загрози різної етіології, від банальної гібридності РФ до витончених ransomware;

по-четверте, бажано було б почути, яким чином автор розрізняє власне політичний та безпековий виміри дезінтеграційних процесів ЄС;

по-п'яте, емоційно підтримуючи висновок автора про те, що на даний час "Євросоюз не стоїть на порозі формального розпаду, незважаючи на певне ослаблення європейської солідарності", хотілося б дізнатись, які саме індикатори розпаду пропонує контролювати автор, щоб вчасно спрогнозувати, наприклад, такий розпад.

Вищезазначені зауваження не впливають на високу оцінку дисертації Г.І. Геби та не знижують її наукової та практичної цінності. Висловлені побажання є дискусійними та мають на меті підвищити якість наукового дослідження.

Отже, дисертаційна робота Г.І. Геби на тему: «Дезінтеграційні процеси в ЄС: політичні та безпекові виміри» відповідає всім вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктору наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) затвердженого

постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями), Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від березня 2019 р. № 167, вимогам до оформлення дисертацій, затверджених наказом МОН України від 12 січня 2017 року № 40, а її автор Геба Г.І. заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 - Політологія.

Офіційний опонент

доктор політичних наук, професор,
професора кафедри політології
та державного управління
Донецького національного університету
імені Василя Стуса

М.А. Польовий

